Lietas arhīva Nr. C-0627-19/24
ECLI:LV:RPPT:2019:0307.C68488017.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2019.gada 7.martā

Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa
šādā sastāvā: tiesnese E. Stelte-Auziņa,
ar tiesas sēžu sekretāri J.Šatunovu,
piedaloties zvērinātam advokātam E.Baļķenam,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret AS "Swedbank" un trešo personu /pers. B/ par zaudējumu un likumisko procentu piedziņu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

2017.gada 15.septembrī /pers. A/ (turpmāk – prasītājs) cēlis prasību Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā pret AS "Swedbank" (turpmāk – atbildētāja) un trešo personu /pers. B/ (turpmāk – trešā persona) par zaudējumu un likumisko procentu piedziņu, kurā, pamatojoties uz Personu apliecinošu dokumentu likuma (likuma redakcijā no 23.05.2002. līdz 15.02.2012.) Civillikuma 2., 3., 1757., 1770., 1772., 1773., 1775., 1779, 1786.pantu un Civilprocesa likuma 33.pantu, 34.panta pirmās daļas 1.punkta c)apakšpunktu, 41.panta pirmo daļu, 44.panta pirmās daļas b)apakšpunktu, 82.panta ceturto daļu, 128.panta otro daļu, lūdz piedzīt no atbildētājas naudas līdzekļus 19899,71 *euro* apmērā, kas sastāv no zaudējumiem 11144,62 *euro* apmērā un likumiskajiem procentiem 8755,09 *euro* apmērā, kā arī visus tiesāšanās izdevumus.

Prasības pieteikumā prasītājs norāda, ka 2004.gada 17.novembrī trešā persona mantkārīgā nolūkā AS "Swedbank" Rīgā, filiālē "Mols", uzrādot bankas darbiniecei viltotu vadītāja apliecību uz prasītāja vārda, no atbildētājas darbinieces saņēma jaunu koda kalkulatoru prasītāja kontam. Šis kalkulators tika piesaistīts prasītāja naudas līdzekļu kontiem internetbankā AS "Swedbank". Izmantojot izsniegto bankas kalkulatoru, trešā persona internetbankā divas reizes 2004.gada 17.novembrī plkst.18.58 un plkst.19.09 veica prasītājam piederošo naudas līdzekļu pārskaitījumu Ls 8000,00 (11382,97 *euro*) un Ls 1600,00 (2276,59 *euro*) apmērā uz trešās personas paziņas bankas kontu. Par minētajām darbībām trešā persona tika saukta pie krimināatbildības, ko apliecina 22.08.2011. Kurzemes apgabala prokurora lēmums, 28.09.2011. Ventspils tiesas spriedums kriminālprocesā Nr.11150059904. Trešā persona krimināprocesa ietvaros savu vainu atzina.

Prasītājs norāda, ka, saskaņā ar Personu apliecinošu dokumentu likuma 2.pantu (likuma redakcijā no 23.05.2002. līdz 15.02.2012.), vadītāja apliecība nav to dokumentu skaitā, kas apliecina personas identitāti, kā arī norāda, ka no trešās personas ir atgūta tikai daļa naudas līdzekļu. Turpmāka parāda piedziņa no trešās personas vairs nav iespējama trešās personas mantas vai ienākumu neesamības dēļ, ko apliecina 23.02.206. Zvērinātas tiesu izpildītājas Ineses Božes izziņa, tādēļ uzskata, ka atlikušie prasītājam radītie un nesamaksātie zaudējumi piedzenami no atbildētājas, jo atbildētājas darbinieces vainas dēļ trešā persona varēja realizēt pretlikumīgās darbības.

2017.gada 6.novembrī tiesā iesniegti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi, kuros prasību neatzīst. Paskaidro, ka, saskaņā ar spēkā stājušos nolēmumu Krimināllietā Nr.K40-160/11, par vainīgo personu, kura nodarījusi zaudējumus prasītājam, tika atzīta trešā persona. Uzskata, ka nav pamata prasītājam norādīt uz bankas darbinieka pretlikumīgajām darbībām, jo tādas nav konstatētas krimināprocesa ietvaros.

Tiesas sēdē prasītāja pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts E.Baļķens prasību uzturēja pilnā apmērā uz prasības pieteikumā minētajiem apstākļiem un motīviem. Lūdza piedzīt no atbildētājas zaudējumus 11144,62 *euro* apmērā un likumiskus procentus 8755,09 *euro* apmērā par periodu no 22.11.2004.- 01.10.2017. Papildus lūdza atlīdzināt ar lietas vešanu saistītos izdevumus.

Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotais pārstāvis I.Dimants prasību neatzina. Norādīja, ka Kredītiestāžu likums noteic, ka kredītiestādes un klienta attiecības regulē likums un noslēgtie līgumi. Uzrādīja un iesniedza tiesai prasītāja 12.12.2001. konta atvēršanas līgumu ar konta atvēršanas līguma noteikumiem un izrakstu no AS "Swedbank" (iepriekšējais nosaukums – AS "Hansabanka") Vispārējiem darījumu noteikumiem. Papildus norādīja, ka, saskaņā ar AS "Swedbank" Vispārējo darījumu noteikumu 1.4.punktu, bankai ir tiesības veikt klienta vai tā pārstāvja identifikāciju arī pēc LR autovadītāja apliecības.

Trešā persona uz tiesas sēdi nav ieradusies, neierašanos attaisnojošus dokumentus tiesā nav iesniegusi, nav lūgusi izskatīt lietu pēc būtības bez viņas klātbūtnes vai atlikt lietas izskatīšanu. Par tiesas sēdi trešajai personai paziņots likumā noteiktajā kārtībā.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 56.^{2}, 156.pantu, tiesa uzskatīja par iespējamu lietu izskatīt bez trešās personas klātbūtnes tiesas sēdē.

M o t ī v u d a ļ a

Noklausījusies prasītāja un atbildētājas pārstāvju paskaidrojumus tiesas sēdē un novērtējusi tos kopsakarā ar lietā iegūtiem pierādījumiem, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteikts, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījums vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Lietā nav strīds par to, ka 2004.gada 17.novembrī trešā persona mantkārīgā nolūkā AS "Swedbank" Rīgā, filiālē "Mols", uzrādot bankas darbiniecei viltotu vadītāja apliecību uz prasītāja vārda, no atbildētājas darbinieces saņēma jaunu koda kalkulatoru prasītāja kontam, kurš tika piesaistīts prasītāja naudas līdzekļu kontiem internetbankā AS "Swedbank" un, izmantojot šo kalkulatoru, trešā persona internetbankā 2004.gada 17.novembrī veica prasītājam piederošo naudas līdzekļu pārskaitījumu 13659,56 *euro* (Ls 9600,00) apmērā uz trešās personas paziņas bankas kontu, ko arī apliecina 2011.gada 11.oktobrī likumīgā spēkā stājies 2011.gada 28.septembra Ventspils tiesas spriedums lietā Nr.K40-160/11, 11150059904 (l.l.43.-44.).

Lietā nav arī strīds par to, ka ar 2011.gada 11.oktobrī likumīgā spēkā stājušos 2011.gada 28.septembra Ventspils tiesas spriedumu lietā Nr.K40-

160/11, 11150059904 atzīta par vainīgu Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā trešā persona un notiesāta, uzliekot par pienākumu 3 gadu laikā no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā segt prasītājam nodarīto kaitējumu, tas ir, atlīdzināt zaudējumus 9388,80 Ls apmērā, ko arī apliecina lietas materiāliem pievienotais iepriekš minētais spriedums lietā Nr.K40-160/11, 11150059904 (l.l.43.-44.).

Līdz ar to tiesai nav pamats apšaubīt prasības pieteikumā prasītāja norādītos faktiskos apstākļus.

Ar 2016.gada 23.septembra Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas lēmumu lietā Nr.4.1-2/0012/08 pierādīts, ka trešā persona nav pilnībā izpildījusi ar 2011.gada 28.septembra Ventspils tiesas spriedumu lietā Nr.K40-160/11, 11150059904 noteikto pienākumu trīs gadu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atmaksāt prasītājam radīto kaitējumu 9388,80 Ls, jeb 13359,06 *euro* apmērā un uz 2016.gada 25.augustu ir segti 2157,79 *euro*. Saskaņā ar prasītāja norādīto informāciju prasības pieteikumā un zaudējumu aprēķinu, kas atbilst prasītāja sniegtajai informācijai Valsts probācijas dienestam Ventspils teritoriālā struktūrvienība 2016.gada 23.augustā, prasītājs no trešās personas līdz 2016.gada 31.jūlijam ir saņēmis kaitējuma atlīdzību 2527,74 *euro* (l.l.41).

Līdz ar to arī nav pamata apšaubīt prasītāja zaudējumu aprēķinu.

Saskaņā ar Kurzemes apgabaltiesas iecirkņa Nr.2 zvērinātas tiesu izpildītājas I.Božes izziņu izpildu lietā Nr.01240/002/2014, izpildu lietas ietvaros ir veiktas visas nepieciešamās izpildu darbības parāda atgūšanai; izziņa izsniegta prasītājam par parāda piedziņas no trešās personas neiespējamību (l.l.15).

Pie konstatētajiem apstākļiem lietā ir noskaidrojams, vai atbildētāja civiltiesiski ir atbildīga par prasītājam nodarītajiem zaudējumiem.

Civillikuma 1784.pants noteic, ka, ja ārpus līgumiskām attiecībām kādam nodarīts zaudējums ar otras personas prettiesīgu darbību, tad zaudējuma nodarītājs atbild par visiem zaudējumiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1786.pantu, novērtējot zaudējumus, jāievēro ne vien galvenās lietas un tās piederumu vērtība, bet arī pamatums, kas netieši nodarīts ar zaudējuma nesēju notikumu, un atrautā peļņa, bet Civillikuma 1779.pants noteic, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Kredītiestāžu likuma 60.panta pirmā daļa (redakcija, kas spēkā 2004.gada 17.novembrī) noteic, ka kredītiestādes un klienta attiecības regulē likumi un noslēgtie līgumi.

Starp prasītāju un atbildētāju 2001.gada 12.decembrī noslēgts konta atvēršanas līgums, kura II daļa satur noteikumus. Lai arī šo noteikumu 3.punktā norādīts, ka klients ir pilnībā atbildīgs par visām izdarītajām operācijām, kuras tas ir apstiprinājis, šis noteikumu punkts arī noteic bankas pienākumu salīdzināt klienta parakstu uz maksājuma rīkojuma ar bankai iesniegto klienta paraksta paraugu.

AS "Swedbank" (iepriekšējais nosaukums AS "Hansabanka") Vispārējo darījumu noteikumu 1.1.punkts (spēkā 2004.gada 17. novembrī), kurus tiesas sēdē iesniedza atbildētājas pārstāvis, noteic, ka banka veic klienta identifikāciju atbilstoši bankas noteiktajai kārtībai un saskaņā ar spēkā esošajiem LR tiesību aktiem. Klienta pienākums ir iesniegt identifikācijas dokumentus, kurus pieprasa banka. Bankas operāciju veikšanai klients iesniedz bankai sava vai tā pilnvarotā pārstāvja paraksta paraugus. Noteikumu 1.6.punkts noteic, ka par zaudējumiem, kas radušies klientam trešo personu darbības rezultātā, atbildību uzņemas klients, izņemot gadījumus, kad banka ir pieļāvusi rupju neuzmanību, veicot klienta vai tā pārstāvja parakstu un zīmoga nospiedumu vizuālu salīdzināšanu ar klienta iesniegtajiem parakstu un zīmoga nospieduma paraugiem. 3.1.punkts noteic, ja bankai, saskaņā ar Noteikumiem vai bankas operāciju noteikumiem ir jāpārbauda dokumentu īstums, pilnīgums, patiesums vai spēkā esamība, vai arī ir jāiztulko to saturs, tā atbild tikai par rupju neuzmanību.

No lietas materiāliem un 2011.gada 28.septembra Ventspils tiesas sprieduma lietā Nr.K40-160/11, 11150059904 izriet, ka trešā persona personas identificēšanai atbildētājas darbiniecei uzrādījusi viltotu autovadītāja apliecību uz prasītāja vārda. Līdz ar to uz strīdus izskatīšanas dienu nav arī strīds par to, ka atbildētājas darbiniece veikusi bankas operāciju nevis ar klientu, kas lietā ir prasītājs, bet trešo personu.

Atbildētājas pārstāvis nav tiesai uzrādījis un iesniedzis vispārējos darījumu noteikumus pilnā apmērā, kas bija spēkā notikuma brīdī 2004.gada 17.novembrī. Atbildētājas pārstāvis ir iesniedzis šo noteikumu izrakstu redakcijā, kas atbilstu tā paustajiem iebildumiem par prasību, kuru 1.4. punkts noteic, ka bankai ir tiesības veikt klienta vai tā pārstāvja identifikāciju arī pēc LR autovadītāja apliecības.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 104.panta pirmo daļu, pušu paskaidrojumi, uz kuriem pamatoti viņu iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi. Atbildētājas pārstāvis nav iesniedzis citus pierādījumus, kurus tiesa varētu pārbaudīt un novērtēt, ka atbildētājas darbiniece nav pieļāvusi rupju neuzmanību, veicot klienta identificēšanu.

Līdz ar to tiesai nav iespējams novērtēt, kādā vēl veidā banka nodrošinājusi klienta identificēšanu, izsniedzot un piesaistot prasītāja kontam internetbankas jaunu kalkulatoru, izņemot viltotu autovadītāja apliecību uz prasītāja vārda. Lietā nav iegūti pierādījumi, ka atbildētāja, nodrošinoties klienta identificēšanai, būtu salīdzinājusi klienta paraksta paraugu, kas ir pretrunā ar prasītāju noslēgtā konta atvēršanas līguma noteikumu 3.punkta prasībām un bankas Vispārējo darījumu noteikumu 1.6.punktam.

Personu apliecinošu dokumentu likuma 2.panta trešās daļas 1., un 2. punkts (likuma redakcijā, kas bija spēkā no 01.07.2002.- 15.02.2012.), personu un to tiesisko statusu apliecinoši dokumenti ir personas apliecība un pase. No tā izriet, ka likums ir noteicis, kādi ir atzīstami par personas tiesiskā statusa apliecinošiem dokumentiem, un tajā nav uzskaitīta autovadītāja apliecība. Likumam pienīt augstāks juridiskais spēks, bankas izstrādātiem noteikumiem ir jāatbilst likumiem un tie nedrīkst būt pretrunā ar tiem.

Līdz ar minēto tiesa uzskata par pierādītu, ka banka nav pienācīgi izpildījusi savas ar prasītāju nodibinātās līgumsaistības - pirmkārt klienta identifikāciju veikusi ar autovadītāja apliecību, pie tam, viltotu, otrkārt nav salīdzinājusi klienta paraksta paraugu, tādā veidā pieļaujot, ka ar prasītājas kontam ar internetbankas starpniecību piekļūst un ar to rīkojas cita persona, nenodrošinot klienta kontā esošo naudas līdzekļu saglabāšanu. Līdz ar to tiesa atzīst, ka bankas darbiniece ir pieļāvusi rupju neuzmanību Civillikuma 1645.panta izpratnē, bet, saskaņā ar Civillikuma 1782.pantu, šādā gadījumā no bankas, lietā atbildētājas, ir piedzenami zaudējumi, kas konta apkalpošanas noteikumu pārkāpumu rezultātā radušies prasītājam.

Ņemot vērā iepriekš secināto, tiesa atzīst, ka no atbildētājas prasītāja labā ir piedzenami zaudējumi 10831,33 *euro* apmērā, kas veidojas kā starpība starp ar spēkā stājušos 2011.gada 28.septembra Ventspils tiesas spriedumu lietā Nr.K40-160/11, 11150059904 piedzīto no trešās personas prasītāja labā zaudējumu kompensācijas Ls 9388,80 apmērā, kas veido 13359,06 *euro* un trešās personas veiktajiem maksājumiem prasītājam Ls 1776,50 apmērā, kas veido 2527,73 *euro*. Līdz ar to pārējā daļā par zaudējumu piedziņu 313,29 *euro* apmērā prasība nav pamatota un noraidāma.

Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas arī likumiskos nokavējuma procentus 8755,09 *euro* apmērā, kas aprēķināti par periodu no 2004.gada 22.novembra līdz 2017.gada 1.oktobrim- par 4779 kavētām dienām, pamatojoties uz Civillikuma 1757.pantu.

Saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu (884.p.) lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu.

Civillikuma 1756.pants noteic, ka pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu.

Prasītājs prasības pieteikumā norāda, ka procentus aprēķina atbilstoši Civillikuma 1757.pantā noteiktajam – nolīgstot procentus, jānoteic to apmērs. Ja tas nav darīts, tad atzīstams, ka klusējot pieņemti likumiskie procenti.

Saskaņā ar Civillikuma 1759.pantu procenti jāmaksā uz likuma pamata šādos gadījumos: 1) par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem; 2) par svešu naudu, ne vien tad, kad tās turētājs to lietojis

savā labā, bet arī tad, kad viņam pienācies šo naudu noguldīt uz procentiem un viņš to nav darījis; 3) par visu to, ko pilnvarnieks vai vispār katrs svešu lietu pārzinātājs izlicis naudā sava atvietojamā labā; 4) par preci, ko tirgotāji vai citu arodu piekopēji izdevuši uz parādu pie sava aroda nepiederīgām personām, no tā laika, kurā pēc vietējās parašas jāsamaksā pircējam iesniegtie tirdzniecības rēķini, ja vien par samaksas laiku nav bijis norunāts citādi; 5) par prasījumiem, kas nodrošināti ar kreditora valdījumā nodotu augļu nesēju lietu.

Lietā konstatēts, ka ar 2011.gada 11.oktobrī likumīgā spēkā stājušos 2011.gada 28.septembra Ventspils tiesas spriedumu lietā Nr.K40-160/11, 11150059904 atzīta par vainīgu Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā trešā persona, kura notiesāta, uzliekot par pienākumu 3 gadu laikā no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā segt prasītājam nodarīto kaitējumu, tas ir, atlīdzināt zaudējumus. Līdz ar to ar trešās personas noziedzīga nodarījuma pabeigšanas dienu- 22.11.2004. nevar iestāties atbildētājas pienākums maksāt nokavējuma procentus. Lietā nav konstatēti Civillikuma 1759.pantā norādītie pamati likumisko nokavējumu procentu piedziņai. Strīds par to, vai atbildētājai ir pienākums atlīdzināt prasītājam trešās personas noziedzīgu darbību rezultātā radušos zaudējumus, tiek izšķirts tikai ar spriedumu šajā lietā. Līdz ar to, atbilstoši minētajai tiesību normai un Civilprocesa likuma 195.pantam ir pamats noteikt prasītājai tiesības saņemt likumiskos sešus procentus gadā no piedzītās zaudējumu summas tikai par laiku no sprieduma spēkā stāšanas dienas līdz sprieduma izpildei. Līdz ar to prasība daļā par likumisko procentu 8755,09 *euro*, kas aprēķināti par laika periodu 2004.gada 22.novembra līdz 2017.gada 1.oktobrim, piedziņu nav pamatota un ir noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu, ja prasība apmierināta daļēji, tiesas izdevumi piespriež prasītājam no atbildētāja proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram. Līdz ar to no atbildētājas prasītāja labā piedzenama prasītājas samaksātā valsts nodeva 638,95 *euro* apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,20 *euro*, kopā 642,15 *euro*.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 39., 40.pantu, no atbildētājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kurus nesedz prasītāja iemaksa, kurus šajā lietā veido 7,06 *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punktu, ar lietas vešanu saistītie izdevumi zvērināta advokāta Erlenda Baļķena juridiskās palīdzības samaksai 205,70 *euro* apmērā piedzenami no atbildētājas prasītāja labā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu, atbildētājai nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz iepriekš minēto, vadoties no Civilprocesa likuma 8., 93.- 97., 189.-193., 195., 204.[1], panta, tiesa

n o s p r i e d a:

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no AS "Swedbank", reģistrācijas numurs 40003074764, /pers. A/, personas kods /personas kods/, labā zaudējumus 10831,33 *euro*, tiesas izdevumus 642,15 *euro*, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 205,70 *euro*, bet pavisam kopā 11679,18 *euro* (vienpadsmit tūkstoši seši simti septiņdesmit deviņi *euro* un 18 centus), nosakot, ka naudas līdzekļi pārskaitāmi /pers. A/ norēķinu kontā Nr. LV32RIKO0002023552128, AS "DNB banka".

/pers. A/ prasību daļā par zaudējumu piedziņu 313,29 *euro* apmērā un likumisko procentu piedziņu 8755,09 *euro* noraidīt.

Piedzīt no AS "Swedbank", reģistrācijas numurs 40003074764, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,06 *euro* (septiņus *euro* un 6 centus), kas iemaksājami Tiesu administrācijas kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmēja iestāde: Valsts kase, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316.

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Dokuments, kas apliecina ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts labā iesniedzams Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijai 20 (divdesmit) dienu laikā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā.

Tiesnese E. Stelte-Auziņa